

PM 2012:129 RVIII (Dnr 001-1084/2012)

Särskilda arkivuppgifter på det statliga arkivområdet för Stockholms stadsarkiv, Värmlandsarkiv och Malmö stadsar- kiv

Remiss från Kulturdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Särskilda arkivuppgifter på det statliga arkivområdet för Stockholms stadsarkiv, Värmlandsarkiv och Malmö stadsarkiv” hänvisas till vad som sägs i denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Madeleine Sjöstedt anför följande.

Ärendet

Stockholms stadsarkiv, Malmö stadsarkiv och Värmlandsarkiv fullgör sedan 1990-talet vissa uppgifter på det statliga arkivområdet.

I samband med att Riksarkivet den 1 januari 2010 ombildades till en sammanhållen myndighet avvecklades de sju landsarkiven som självständiga myndigheter och deras verksamheter inordnades i Riksarkivet. Det uppmärksammades då att det krävs lagstöd för att de tre kommunala arkivmyndigheterna ska kunna fullgöra uppgifter på det statliga arkivområdet. I remissen lämnas därför följande förslag hur kommunal arkivverksamhet som sker på riksarkivets uppdrag ska regleras:

- Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa kommunala arkivmyndigheter får fullgöra arkivuppgifter avseende handlingar från statliga myndigheter och sådana organ som står under tillsyn av den statliga arkivmyndigheten, dvs. Riksarkivet. När en kommunal arkivmyndighet fullgör sådana arkivuppgifter ska bestämmelserna i arkivlagen om den statliga arkivmyndigheten tillämpas, dock inte i fråga om tillsyn. Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över sådana kommunala arkivmyndigheter när de fullgör arkivuppgifter enligt första stycket.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kultur nämnden.

Stadsledningskontoret framför att det har svårt att se värdet av att skilja tillsynen från de övriga uppdrag Stockholms stadsarkiv utför på Riksarkivets uppdrag.

Kulturnämnden stället sig i huvudsak positiv till förslaget om ändringar av arkivlagen. Nämnden ställer sig dock negativ till förslaget om att flytta uppgifterna om rådgivning och tillsyn till Riksarkivet. Angående den nya förordningen för vissa kommunala arkivmyndigheter anser nämnden att förordningstexten borde vara mindre detaljreglerande.

Mina synpunkter

Stockholms stadsarkiv är en av Sveriges största arkivinstitutioner. I egenskap av statligt landsarkiv förvarar arkivet nästan 40 000 hyllmeter statliga handlingar, behandlar ca 20 000 förfrågningar per år och tar fram ca 35 000 arkivhandlingar till forskarsalar per år. Stockholms stadsarkiv bedriver även tillsyn över regionala och lokala statliga myndigheter och har, vid sidan om Svenska kyrkan, ca 20 sådana tillsynsobjekt.

Med anledning av ombildningen av Riksarkivet till en sammanhållen myndighet föreslås en förändring av arkivlagen samt en ny förordning för Stockholms stadsarkiv. Enligt förslaget om ny arkivlag ska Stockholms stadsarkiv inte längre utöva tillsyn och rådgivning för de statliga myndigheterna som stadsarkivet utgör arkivmyndighet för.

Detta är en förändring som Stockholms stadsarkiv vänder sig emot. Eftersom arkivet i egenskap av landsarkiv även fortsättningsvis ska ta emot information från de statliga myndigheterna vore det rimligt att Stockholms stadsarkiv även utövade tillsyn och rådgivning kring hur myndigheterna bäst arbetar med att bevara handlingar för framtiden. I egenskap av kommunal arkivmyndighet för Sveriges största kommun kan man på ett kostnadseffektivt sätt fullgöra uppgifterna om tillsyn och rådgivning för de statliga myndigheterna. Med anledning av Stockholms stadsarkivs framåtblickande arbete inom exempelvis e-arkiv borde arkivets kunskaper och kompetenser vara värdefulla i Riksarkivets arbete med tillsyn och rådgivning till de statliga myndigheterna.

Jag delar uppfattningen om att det finns få skäl som talar för en förändring angående tillsyn och rådgivning samtidigt som arkivet även fortsättningsvis både kan bidra med att utveckla uppgifterna och utföra dem på ett kostnadseffektivt sätt. Det vore att föredra att lagen utformades som en ramlag så att detaljreglering av fördelningen av arkivuppgifter inom det statliga området inte slås fast i lagtext. En ramlagstiftning skulle skapa större utrymme för flexibelt resursutnyttjande över tid för både Riksarkivet och Stockholms stadsarkiv. Detaljerna vad gäller utförandet av arkivuppgifterna inom det statliga området kan med en ramlagstiftning regleras i avtal mellan Riksarkivet och Stockholms stadsarkiv.

Utformande av lagen som en ramlag medför att också förordningen bör bli mindre detaljreglerande avseende arkivuppgifterna inom det statliga området. En mindre detaljreglerande förordning skulle ge Riksarkivet större möjligheter till att flexibelt utnyttja tillgängliga resurser. Det kan exempelvis handla om möjligheten att använda depåutrymmen och andra resurser efter behov utan att begränsas av handlingars geografiska ursprung.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Särskilda arkivuppgifter på det statliga arkivområdet för Stockholms stadsarkiv, Värmlandsarkiv och Malmö stadsarkiv” hänvisas till vad som sägs i denna promemoria.

Stockholm den 19 september 2012

MADELEINE SJÖSTEDT

Bilaga

Remissen ”Särskilda arkivuppgifter på det statliga arkivområdet för Stockholms stadsarkiv, Värmlandsarkiv och Malmö stadsarkiv”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

Kommunstyrelsen

Det antecknades till protokollet att Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

ÄRENDET

Stockholms stadsarkiv, Malmö stadsarkiv och Värmlandsarkiv fullgör sedan 1990-talet vissa uppgifter på det statliga arkivområdet.

I samband med att Riksarkivet den 1 januari 2010 ombildades till en sammanhållen myndighet avvecklades de sju landsarkiven som självständiga myndigheter och deras verksamheter inordnades i Riksarkivet. Det uppmärksammades då att det krävs lagstöd för att de tre kommunala arkivmyndigheterna ska kunna fullgöra uppgifter på det statliga arkivområdet.

I remissen lämnas därför följande förslag hur kommunal arkivverksamhet som sker på riksarkivets uppdrag ska regleras:

- Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa kommunala arkivmyndigheter får fullgöra arkivuppgifter avseende handlingar från statliga myndigheter och sådana organ som står under tillsyn av den statliga arkivmyndigheten, dvs. Riksarkivet. När en kommunal arkivmyndighet fullgör sådana arkivuppgifter ska bestämmelserna i arkivlagen om den statliga arkivmyndigheten tillämpas, dock inte i fråga om tillsyn. Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över sådana kommunala arkivmyndigheter när de fullgör arkivuppgifter enligt första stycket.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kulturnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 september 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stadsarkiv förvarar nästan 40 000 hyllmeter statliga handlingar, behandlar ca 20 000 förfrågningar per år och tar fram ca 35 000 arkivhandlingar till forskarsalar per år. Stockholms stadsarkiv bedriver även tillsyn över regionala och lokala statliga myndigheter och har, vid sidan om Svenska kyrkan, ca 20 sådana tillsynsobjekt.

Som det konstateras i remissen har samarbetet mellan riksarkivet och stadsarkiven pågått under lång tid och varit gynnsam för parterna och att det därför finns goda skäl att låta stadsarkiven att behålla uppgifterna. Stadsledningskontoret har därför svårt att se värdet i att skilja tillsynen från de övriga uppgifter Stockholms stadsarkiv utför på uppdrag av riksarkivet. Den statliga tillsynen som stadsarkivet idag utför är visserligen liten i jämförelse med stadsarkivets hela tillsynsuppdrag, men den tillför enligt stadsledningskontoret ett mervärde, inte bara för den egna organisationen och kompetensen, utan även för medborgarna och de myndigheter som stadsarkivet bedriver tillsyn av.

Om tillsynen för det statliga uppdraget trots allt flyttas till riksarkivet är det stadsledningskontorets bedömning att detta kommer att ha mycket ringa påverkan på stadens organisation eller budget.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad med vad som anförs i tjänsteutlåtandet.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 augusti 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Stockholms stadsarkivs tjänsteutlåtande daterat den 7 augusti 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förslag till ändring i arkivlagen

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslaget på ändring av arkivlagen. Ändringen skapar förutsättningar för kontinuitet i verksamheten och för Stadsarkivets kunder. Den lägger också en grund till fortsatt långsiktig utveckling i samverkan med Riksarkivet.

Förvaltningen anser dock att förslaget om att urskilja frågorna om tillsyn och rådgivning från övriga uppgifter och flytta hanteringen av dessa frågor till Riksarkivet innebär en försämring jämfört med den hittillsvarande lösningen.

Stockholms stadsarkiv bedriver en omfattande och proaktiv verksamhet inom området tillsyn och rådgivning. Verksamhetsområdet domineras för Stadsarkivets del av den tillsyn och rådgivning som bedrivs inom ramarna för uppdraget som kommunal arkivmyndighet.

Stockholms stads storlek och komplexitet ställer stora krav på effektiv informationshantering och utveckling av e-förvaltning. Stockholm stadsarkiv har en central och aktiv roll i detta arbete.

Stadsarkivet

- Har driftsatt e-arkiv 2010
- Har en tillämpad modell för processororienterad informationsredovisning,
- Bedriver aktiv metodutveckling inom tillsyn av arkiv- och dokumenthantering
- Ansvarar för att utveckla gemensamma arbetssätt för ärende- och dokumentering i Stockholms stads förvaltningar.

Sammantaget pågår en viktig metodologisk och teoretisk utveckling inom Stockholms stad, genom Stockholms stadsarkiv, som i dag också kommer den statliga tillsynen och rådgivningen och därmed Riksarkivet till del.

I förslaget till förändring avseende tillsyn och rådgivning anförs som argument att:

”Dessa frågor bedöms nämligen i högre grad kräva enhetlighet samt gemensam styrning och ledning av verksamheten. Dessa uppgifter bör fullgöras av Riksarkivet som en del av det landsövergripande arbetet och bör därför alltså inte utföras av de tre kommunala arkivmyndigheterna.”

Likställighet gentemot medborgare och myndigheter är en central och viktig utgångspunkt i all myndighetsutövning och för rättsområdet. I en geografiskt spridd organisation som Riksarkivet förutsätts att arbetssätt etableras som skapar enhetlighet över riket och som omfattar hela uppdraget. Behovet av gemensam styrning och ledning behövs därför i samma utsträckning inom samtliga verksamhetsområden.

Förvaltningens uppfattning är att enhetlighet och gemensam styrning och ledning av verksamhet är kopplat till organisation och arbetssätt snarare än till platsen för utförandet.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att dess proaktiva och utvecklande arbete med tillsyn och rådgivning skapar mervärden för Riksarkivet och att förvaltningen bör behålla uppdraget.

Förslag till ny förordning

I förslaget till en ny förordning sägs att Stockholms stadsarkiv får

”... ta emot, förvara och tillhandahålla arkivhandlingar från statliga myndigheter, med undantag för sådana som lyder under Forsvarsdepartementet, och från sådana organ som avses i 4 § 2-4 förordningen (2009:1593) med instruktion för Riksarkivet. Detta förutsätter att verksamhetsområdet för de statliga myndigheterna och organen utgörs av Stockholms

län.”

Förvaltningen anser med de skäl som anges ovan att Stockholms stadsarkiv bör behålla uppdraget att hantera frågor om tillsyn och rådgivning och att förslaget till förordning bör ändras i enlighet med detta.

Förvaltningen anser vidare att en mindre detaljreglerande förordning än den som föreslås skulle ge Riksarkivet större möjligheter till att flexibelt utnyttja tillgängliga resurser. Det handlar t ex om möjligheterna att använda depåutrymmen efter behov utan att begränsas av handlingars geografiska ursprung.

Dagens digitala informationshantering innebär också att arkivinformationens geografiska platsberoende förändras. Förvaltningen menar att den föreslagna förordningens geografiska gränsdragning begränsar Riksarkivets möjligheter till ett flexibelt resursutnyttjande med risk för minskad effektivitet och ökade kostnader.